

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/65/2017
Identifikačné číslo spisu: 8409200430
Dátum vydania rozhodnutia: 25.10.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8409200430.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Kataríny Slováčekovej v spore žalobcu O. M., trvale bytom v F., R. XXX, t. č. v Ú. D. S.Ý. H. P. Z., L., O. D. X, zastúpeného Mgr. Petrou Hrubovou, advokátkou v Ilave, Mierové námestie 93, proti žalovanému M. U., trvale bytom v H. A. XX, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 6C/67/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. októbra 2016 sp. zn. 10Co/776/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou došlou pôvodne Okresnému súdu Kežmarok 10. februára 2009, následne postúpenou aj so spisom Okresnému súdu Spišská Nová Ves 6. apríla 2009 a po druhom postúpení veci (?) Okresnému súdu Piešťany 11. januára 2010 domáhal uloženia žalovanému povinnosti I. písomne sa mu ospravedlniť za vyjadrenia, prednesené na hlavnom pojednávaní pred Špeciálnym súdom v Pezinku dňa 28. septembra 2005, uvedené na str. 157 zápisnice z hlavného pojednávania a v celom žalobcom namietanom rozsahu prevzaté i do žaloby aj rozhodnutí súdov rozhodujúcich v tejto veci, ako aj II. zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy v sume 10.000,- € (okrem náhrady trov konania). Žalovaný podľa žalobcu inkriminovanými tvrdeniami zasiahlo do jeho občianskej cti, ľudskej dôstojnosti aj súkromia, keď napriek tomu, že v konaní, v ktorom takéto vyjadrenia odzneli, vypovedal ako spoluobžalovaný, výpoveď bola urobená nad rámec obžaloby a netýkala sa žiadneho jej bodu, pričom tvrdenia boli prednesené ako fakty a nie subjektívny názor žalovaného. Žalovaný sa tak dopustil excesu, za ktorý zodpovedá podľa ustanovení o ochrane osobnosti, argumentoval žalobca, podľa ktorého nepravdivosť tvrdení žalovaného bola preukázaná aj viacerými listinami (poukaz na uznesenie Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave /ďalej tiež len „KR PZ BA“/ z 29. októbra 2008, uznesenie prokuratúry z 15. decembra 2008 a prípis KR PZ BA zo 4. decembra 2008).

2. Okresný súd Piešťany (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. júna 2015 č. k. 6C/67/2015-204 žalobu zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil právne ust. čl. 26 ods. 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej tiež len „Ústava“), § 11 a § 13 ods. 1 a 2 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a § 33 ods. 1 Trestného „zákona“ (správne „poriadku“ - zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, účinného do 31. decembra 2005). Vecne mal za to, že na vznik práva domáhať sa ochrany osobnosti i zodpovedajúcej povinnosti žalovaného znášať sankciu uloženú súdom musia byť splnené dve náležitosti a to, že zásah musí byť neoprávnený aj objektívne spôsobilý privodiť ujmu na chránených osobnostných právach, pričom v prejednávanej veci nebol dôvod usúdiť už na existenciu prvej z takýchto náležitostí. Ak totiž pri výkone práva vyplývajúceho zo zákona alebo plnení zákonom uloženej povinnosti prichádza k stretu individuálneho záujmu fyzickej osoby na ochranu osobnosti s iným (verejným) záujmom (tu na riadnom objašňovaní a postihovaní závažnej trestnej činnosti), druhý z takýchto záujmov je vyšším a musí sa mu priznať prednosť. Prednes žalovaného ako obvineného v rámci trestného konania bol výkonom jeho procesného oprávnenia uvádzať okolnosti a dôkazy slúžiace na jeho obhajobu a v skutkovom a právnom rámci, v ktorom jeho tvrdenia odzneli, ich nešlo kvalifikovať za vybočenie z medzi vyjadrenia sa k prejednávanej veci, nakoľko k nim dal dopyt súd (predseda senátu), zaujímajúci sa o to, či žalovaný chce ešte uviesť nejaké skutočnosti. Preskúvanie pravdivosti výpovede obvineného v trestnom konaní za pomoci prostriedkov ochrany práv v občianskom súdnom konaní nie je možné, pretože opak by znamenal i preskúvanie správnosti postupov orgánov činných v trestnom konaní, dôvodil tiež súd prvej inštancie, podľa ktorého napokon pre nemožnosť ustálenia zásahu žalovaného ako neoprávneného boli nadbytočnými ako zaoberanie sa primeranosťou žalobcom požadovaného zadost'učinenia, tak i jeho návrhmi na doplnenie dokazovania.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. októbra 2016 sp. zn. 10Co/776/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolanie podľa neho nebolo dôvodné, keď za správne bolo treba považovať predovšetkým názory súdu prvej inštancie o možnosti kvalifikácie za neoprávnený len takého zásahu (do práva na ochranu osobnosti), ktorý je v rozpore s objektívnym právom, t. j. právnym poriadkom a o riešení stretu individuálneho záujmu jednotlivca s iným - závažnejším, významnejším a funkčne vyšším verejným záujmom. Príslušná zákonná licencia síce nie je daná tam, kde sa konajúci dopustí excesu, ani podľa odvolacieho súdu však v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Žalovaný žalobou namietané tvrdenia predniesol v rámci úradného jednania (v rámci jeho výsluchu pred súdom v procesnom postavení obžalovaného) a to, že sa vyjadril aj k iným skutočnostiam, než ktoré boli v obžalobe kladené za vinu, ešte bez ďalšieho exces nespôsobuje, pričom tu nešlo o hrubo urážlivý prejav expresívnej povahy na adresu žalobcu, ktorý už judikatúra (odvolacím súdom uvádzané rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, ďalej tiež len „NS ČR“ sp. zn. 30 Cdo 1526/2004, 30 Cdo 1404/2006 a 30 Cdo 1107/2006) do kategórie tzv. excesov klasifikovala. V celkovom kontexte, v ktorom boli žalobou namietané tvrdenia žalovaného prednesené, teda v rámci vykonávania dokazovania orgánmi činnými v trestnom konaní v „kauze“ i podľa žalobcu všeobecne známej, potom výroky žalovaného na adresu žalobcu neboli ani objektívne spôsobilými zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu (a byť kvalifikované ako exces), ak - rozumej bez ohľadu na obsah tvrdení žalovaného - výsledky dokazovania v trestnom konaní poukazovali (u všetkých na základe obžaloby prejednávaných skutkov) na surový spôsob vykonania trestného činu vraždy s pojmovými znakmi obzvlášť zavrhnúťhodného spôsobu jeho vykonania aj zisťným motívom a v dvoch prípadoch šlo o typické vraždy na objednávku, čo bolo svedectvom zrejmej neúcty k ľudskému životu, sebecktu, bezohľadnosti a úplnej morálnej zvrhlosti. Stupeň spoločenskej nebezpečnosti trestného činu bol mimoriadne vysoký a i podľa odvolacieho súdu (Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo skrátené „NS“, ktorý uznesením zo 7. decembra 2016 sp. zn. 1 Toš 45/2006 odvolanie žalobcu proti rozsudku Špeciálneho súdu, ukladajúcemu mu doživotný trest odňatia slobody, zamietol) sa vražedné útoky s extrémne vysokou mierou brutality a surovosti podstatne vymykali z toho, čo pri trestnom čine vraždy možno považovať za obvyklé. Aj osobnostné vlohy žalobcu a jeho pôsobenie v cudzineckej légii tohto disponovali a pripravili (podľa NS) na páchanie násilnej trestnej činnosti.

4. Odvolací súd sa nestotožnil ani s hodnotením žalovaným prednesených výrokov žalobcom za fakty, keďže z obsahu výsluchu žalovaného v trestnom konaní jednoznačne vyplývalo, že malo ísť o informácie získané priamo od žalobcu (tzv. svedectvo z druhej ruky) a pokiaľ sa odznelé tvrdenia žalobcu dotkli, pri komplexnom zhodnotení všetkých okolností, ako aj kritéria primeranosti, povahy a intenzity ich za vybočenie z medzí v rozsahu umožňujúcim konštatovanie excesu považovať nešlo. Popis skutkov tvoriacich predmet žalobou namietaných tvrdení nebol ani priamym tvrdením, že sa ich žalobca dopustil, ale len, že žalovanému o nich povedal (keď žalovaný - zjavne si vedomý nedostatku iných dôkazov - na žalobcu ani nepodal trestné oznámenie). Neobstála tiež námietka informovania verejnosti prostredníctvom médií (o. i. o tvrdeniach žalovaného), pretože ak by aj takýmto informovaním došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, je tu právo dotknutého subjektu domáhať sa svojich práv voči takýmto subjektom, za také informovanie ale žalovaný zodpovednosť niest' nemôže. Ani argumentácia údajným vyvrátením pravdivosti tvrdení žalovaného obsahom viacerých písomností orgánov činných v trestnom konaní nebola podľa odvolacieho súdu dôvodnou, ak tieto potvrdzovali len, že KR PZ BA odložil vec podozrenia zo spáchania trestného činu pre jeho neprípustnosť, resp. došlo k zastaveniu trestného stíhania pre premlčanie a k zamietnutiu sťažnosti žalobcu proti uzneseniu KR PZ BA prokurátorom. Pre dostatočnosť zachytenia inkriminovaných prednesov žalovaného v zápisnici Špeciálneho súdu v Pezinku o hlavnom pojednávaní a nepripísateľnosť žalovanému informácií spracovaných masovokomunikačnými prostriedkami nebol ani podľa odvolacieho súdu dôvod dopĺňať dokazovanie zvukovým záznamom z hlavného pojednávania, audiovizuálnym záznamom televízneho programu Noviny TV JOJ ani článkom denníka Pravda, súdu prvej inštancie sa neopodstatnene vytykalo nerozhodnutie o zmene žaloby (keď doplnenie žalobného návrhu o určité údaje nemalo charakter zmeny skôr uplatnenej požiadavky ani jej rozšírenia o inú skôr neuplatnenú požiadavku) a napokon prijať nešlo ani argument o nepresvedčivosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie (tu pre existenciu stabilnej a rozsudkom odvolacieho súdu príkladmo uvedenej judikatúry NS a najmä Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „ÚS“, podstatou ktorej je povinnosť odpovedať len na relevantné a nie všetky argumenty strán sporu).

5. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) dovolanie s návrhom na zrušenie rozsudkov oboch nižších súdov a vrátenie veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania podľa dovolateľa vyplýva ako z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z., dnes už i v znení zákona č. 87/2017 Z. z., ďalej len „C. s. p.“), tak aj z § 421 ods. 1 písm. b/ rovnakého zákona. V jednom i druhom prípade prakticky zotrval na svojich námietkach z odvolania, tentoraz ich vzťahujúc i na rozhodnutie odvolacieho súdu a jemu predchádzajúce konanie. Nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci realizáciu jeho procesných práv v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces podľa neho spočíva v nevykonaní všetkých navrhovaných a relevantných dôkazov (najmä výsluchu žalovaného), ktoré šlo vykonať na pojednávaní (ktoré ale odvolací súd nenariadil), v nepresvedčivosti a nepreskúmateľnosti rozsudkov oboch nižších súdov (pre nevysporiadanie sa nimi so závažnými argumentami) a napokon v nesprávnom vyhodnotení zmeny žaloby zo strany odvolacieho súdu, pre ktoré o tejto nebolo prijaté uznesenie a táto nebola ani doručená protistrane. V prípade vady nesprávneho právneho posúdenia veci naďalej považuje za významné predovšetkým to, že prednesy žalovaného v rámci trestného konania boli urobené až po jeho vypočutí k jednotlivým bodom obžaloby a takto nad jej rámec. Trvá na tom, že tu nešlo o subjektívny názor žalovaného, ale o potvrdenie ním faktov, ako aj na tom, že v čase vyslovenia predmetných výrokov bol on (žalobca) osobou, na ktorú sa vzťahovala prezumpcia neviny (keď k jeho právoplatnému odsúdeniu došlo až 7. decembra 2006). Ide tak podľa neho celkom jednoznačne o vybočenie (exces), ktorého sa možno dopustiť aj v trestnom konaní, na podporu tohto názoru slúžia tiež ním uvádzané rozhodnutia NS ČR (uznesenie sp. zn. 30 Cdo 137/2007 a rozsudok sp. zn. 30 Cdo 1404/2006) a ak otázka, čo už možno v rámci trestného konania považovať za exces, nie je v rozhodovacej praxi NS (na rozdiel od judikatúry NS ČR) riešenou a od vyriešenia takejto otázky celkom nepochybne závisí aj posúdenie následnej zodpovednosti pôvodcu „nactiutřhačných“ výrokov podľa ustanovení o ochrane osobnosti, dovolanie treba podľa dovolateľa považovať za prípustné (i dôvodné) aj z tohto dôvodu.

6. Žalovaný dovolací návrh nepodal.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli napadnuté rozhodnutia vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie v časti vytykajúcej nižším súdom tzv. zmätočnosť (podľa § 420 písm. f/ C. s. p.) nie je prípustné a v prípade opretia výlučne o tento dôvod by bolo zrelé na odmietnutie. V prípade vytykanej vady nesprávneho právneho posúdenia veci vo vzťahu k otázke významnej pre rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým došlo k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie (návetie § 421 C. s. p.) potom síce nevznikol dôvod nesúhlasiť s dovolateľom v tom, že otázka tzv. excesu vo väzbe na počínanie si pôvodcu výrokov objektívne spôsobilých zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti v rámci trestného konania (čiže v skutočnosti otázka vymedzenia hraníc medzi počínaním už klasifikovateľným za exces a takým, ktoré ešte takéto hranice neprekračuje) nie je otázkou v rozhodovacej praxi NS riešenou a z toho logicky vyplynula i potreba stotožnenia sa s argumentáciou dovolateľa o prípustnosti dovolania v takejto časti, to však automaticky neznamenalo i správnosť dovolaním ponúkaného riešenia takejto otázky. Odôvodnenie týchto svojich záverov sa najvyšší súd pokúsil zhrnúť v nasledovných odsekoch.

8. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudli účinnosť nové procesné predpisy reprezentujúce rekonštrukciu civilného procesného práva (okrem C. s. p. Civilný mimosporový poriadok - zákon č. 161/2015 Z. z., Správny súdny poriadok - zákon č. 162/2015 Z. z., podobne ako C. s. p. už dotknutý zmenou, predstavovanou zákonom č. 88/2017 Z. z. a zákon č. 125/2006 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tento do dnešného dňa dotknutý už štyrmi, vo všetkých prípadoch inak nepriamymi novelizáciami - v tejto súv. pre prípad záujmu por. uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 519 z 18. decembra 1996, k návrhu legislatívnych pravidiel tvorby zákonov, uverejnené pod č. 19/1997 Z. z., osobitne čl. 11 ods. 1 a 2 legislatívnych pravidiel). Aj za účinnosti takejto úpravy, vo vzťahu k dovolaciemu konaniu sústredenej najmä v C. s. p., treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového (ale tiež mimosporového) konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napr. rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky - poznámka NS)].

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane konania dovolacieho (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Právna úprava dovolania a dovolacieho konania v C. s. p. by zásadne nemala byť interpretovaná extenzívne (rozširujúco), ale pravidlom má byť skôr reštriktívny (zuzujúci) výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti dovolania - čo platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

11. Nad'alej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť

dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [tu por. nález ÚS č. k. II. ÚS 172/03-34 (pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie takéhoto súdu príslušnej spisovej značky - poznámka NS)].

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Ak podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa, znamená to, že ak zákon výslovne neuvádza, že je dovolanie proti niektorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie dovolaním napadnúť (úspešne). Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú potom vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

13. Z obsahu dovolania v prejednávanej veci je zjavné, že žalobca namieta porušenie jeho práva na spravodlivý proces jednak nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia (primárne potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu a sekundárne tomuto predchádzajúceho žalobu zamietajúceho rozsudku súdu prvej inštancie), okrem toho nevykonaním všetkých navrhovaných dôkazov v spojitosti s prejednaním odvolania odvolacím súdom bez nariadenia pojednávania a (do tretice) nenáležitým naložením oboch nižších súdov s podaním žalobcom považovaným za zmenu žaloby (ku ktorej nesprávnosti malo prísť najskôr nerozhodnutím o podaní a jeho nedoručením žalovanému súdom prvej inštancie ešte pred rozhodnutím vo veci samej a následne nevytknutím súdu prvej inštancie zo strany odvolacieho súdu takýchto opomenutí ako pochybení a neprispôsobení tomu aj rozhodnutia o odvolaní - ktorým malo podľa dovolateľa byť ním požadované zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie mu veci na ďalšie konanie).

14. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov verejnej moci Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní.

17. Na margo niekdajšej nejednotnosti názorov najvyššieho súdu v otázke, či za procesný postup s potenciálom zasiahnuť do práva strany sporu na spravodlivý proces môže byť aj rozhodnutie súdu (tzv. finálny produkt) a to konkrétne jeho (nenáležité) odôvodnenie, ako aj vo vzťahu k súvisiacej dovolacej námietke žalobcu (nepreskúmateľnosťou a nepresvedčivosťou rozhodnutí nižších súdov) je žiadúce uviesť, že na zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3. decembra 2015 bolo prijaté o. i. (nech aj ešte v podmienkach skoršej úpravy procesného práva) stanovisko, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej tiež len „Zbierka“) pod R

2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“.

18. Prijatie práve priblíženého stanoviska bolo práve výsledkom snahy o zjednotenie skoršej nejednotnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, dielom považujúcej nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia len za tzv. inú vadu (na ktorú možno prihladiť len, ak je dovolanie prípustné - tu por. najmä R 111/1998 a ďalšie rozhodnutia vychádzajúce z argumentácie v ňom) a dielom za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a takto aj za jeden z postupov súdu, ktorými sa účastníkom konania odníma reálna možnosť konať pred súdom (pri ktorom nazeraní na problém sama existencia vady zakladá tiež dôvod prípustnosti i dôvodnosti dovolania).

19. Tzv. pilotným rozhodnutím, v rámci ktorého najvyšší súd pristúpil k riešeniu otázky náležitosti odôvodnenia súdneho rozhodnutia druhým z vyššie naznačených spôsobov, bol jeho rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005. Práve ním bolo nielen ustálené, že vady konania vymedzené v § 237 písm. f/ aj g/ O. s. p., sú vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, zaručovaného v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj v čl. 46 a nasl. Ústavy a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (uverejneného v prílohe oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), ale tiež poukázané aj na viacero rozhodnutí reprezentujúcich európsku i slovenskú judikaturu, s ktorou je takýto názor v zhode - tu por. odvolanie sa na judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva, ďalej tiež len „ESLP“ (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/ 91) či ÚS (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03), podľa ktorých treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

20. Takýmto rozsudkom však dovolací súd najmä so zreteľom k obsahu vnútroštátnej úpravy civilného procesného práva Slovenskej republiky, vymedzujúcej náležitosti odôvodnení rozsudkov a platnej v čase vydania ním v minulosti preskúmaného rozsudku i rozsudku súdu prvej inštancie v tentoraz prejednávanej veci, teda k ustanoveniu § 157 ods. 2 O. s. p. (podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ - žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca - žalovaný, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; pričom dbá aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé) priniesol tiež príklady nedostatkov v odôvodneniach rozsudkov, navodzujúcich stav, pri ktorom povinnosti súdov riadne odôvodniť ich rozhodnutia bude učené zadosť len formálne (nie reálne). Súčasťou jeho záverov je i konštatovanie, podľa ktorého korektným a i ústavne konformným výkladom ust. § 157 ods. 2 O. s. p. treba dospieť k tomu, že s tam uvedenými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú a napokon len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené.

21. Ak však prijatie stanoviska citovaného pod 17. zhora znamenalo i zahrnutie názorovej línie považujúcej za porušenie práva na spravodlivý proces i nedostatky v odôvodnení súdneho rozhodnutia do druhej vety stanoviska (ako výnimku z pravidla), v prejednávanej veci bolo treba mať za to, že obsah spisu tu neposkytuje dostatočný podklad pre uplatnenie tejto vety. V zmysle judikatury najvyššieho súdu, nadväzujúcej na stanovisko, sa má totiž druhá veta stanoviska týkať výlučne celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatury ESLP. Podľa nej o taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z

roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

22. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

23. V posudzovanej veci obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. V odôvodnení svojho rozsudku totiž označil ustanovenia, z ktorých vyvodil svoje právne závery, pričom so zreteľom k ich použitiu a citácii už súdom prvej inštancie za nedostatok v argumentácii nešlo označiť, že znenie takýchto ustanovení nebolo prevzaté aj do rozsudku odvolacieho súdu. Použitá právna úprava bola tiež v súlade so zásadami elementárnej i právnej logiky vyložená a odvolaciemu súdu nešlo vytknúť ani to, žeby sa pri odôvodnení svojho rozsudku nevyporiadal s tými odvolacími námietkami žalobcu, ktoré mali pre rozhodnutie (výsledok sporu) význam. Pozorné oboznámenie sa s rozsudkom odvolacieho súdu v tejto veci tak nielenže nemôže viesť k inému záveru, než k tomu, že doň boli pojaté dostatočne konkrétne odpovede na všetky významné otázky nastolené odvolaním, ale je namieste konštatovať i to, že takýmto odpoveďami nechýba ani parameter objektívnej presvedčivosti (rozumej schopnosti presvedčiť prakticky každého, logicky však bez niekedy prehnanej ambície urobiť tak aj u toho, kto má celkom konkrétny záujem na výsledku sporu a kto práve cez prizmu takéhoto záujmu bude posudzovať aj uspokojivosť jemu nekonvenujúcej argumentácie súdu). Ak potom súčasťou ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, viažúcej sa ešte k ustanoveniu § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a použiteľnej i v podmienkach rekonštrukcie slovenského civilného procesu je tiež záver, že za procesnú vadu konania (dnes podľa § 420 písm. f/ C. s. p.) nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa; dovolacej námietke procesnou vadu zmätočnosti vyvodzovanou z nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdu nešlo priznať úspech.

24. To obdobne platilo u námietky nevykonania všetkých navrhovaných dôkazov, najmä výsluchu žalovaného a súvisiacej námietky prejednaní veci odvolacím súdom bez nariadenia pojednávania.

25. Pokiaľ ide o postup súdu v procese obstarávania si ním skutkových podkladov pre rozhodnutie a možné nesprávnosti pri takomto postupe (kam obsahovo patrí aj námietka proti spôsobu vykonania dôkazov), tu najvyšší súd uvádza, že u neúplnosti ani nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v jeho rozhodovacej praxi považovaný za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (tu por. R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 alebo 7 Cdo 38/2012). Ak aj k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, táto nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p., ale má nanajvýš „len“ charakter tzv. inej vady konania s možným následkom v podobe nesprávneho rozhodnutia vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), zohľadniteľnej len pri prieskume na základe procesne prípustného dovolania. Aj tu platí, že závery vzťahujúce sa k ustanoveniu § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. sú principiálne použiteľné aj pri výklade dnes platného ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

26. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov konania (dnes strán sporu) na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci konania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O. s. p., dnes § 185 ods. 1 C. s. p.) a nie účastníkov (strán). Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná na zistenie skutkového stavu i iné než navrhnuté dôkazy, taktiež nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (dnes podľa § 420 písm. f/ C. s. p.), lebo takýmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (tu opäť por. R 37/1993 a R 125/1999).

27. S práve uvedeným (teda s vyhodnotením potreby opakovania alebo dopĺňania dokazovania odvolacím súdom) ide potom takpovediac ruku v ruke i rozhodnutie sa odvolacieho súdu pre rozhodnutie v konkrétnej veci na pojednávaní alebo bez jeho nariadenia. Medze rozhodovania sa pre jeden alebo druhý postup definovalo už v čase bezprostredne predchádzajúcim rozhodovaniu odvolacieho súdu v prejednávanej veci ustanovenie § 385 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého na pojednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Pominúc požiadavku dôležitého verejného záujmu, ktorá v tomto konkrétnom prípade prítomná nebola, tak ide o model, pri ktorom sa predbežný záver odvolacieho súdu o nepotrebnosti dopĺňania či opakovania dokazovania snúbi s prejednaním veci (odvolania) bez nariadenia pojednávania a naopak len záver o potrebe vykonania či zopakovania niektorého dôkazu vedie k prejednaniu veci odvolacím súdom na pojednávaní.

28. Ani prípadné nesprávne vyhodnotenie dôkazov pritom nie je ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 237 O. s. p. (dnes § 420 C. s. p.). Aj keby šlo o prípad, v ktorom by súd nesprávne vyhodnotil niektorý z vykonaných dôkazov (nič také z obsahu spisu v prejednávanej veci nevyplýva), môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť by ale sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. (dnes § 420 C. s. p.) založiť nemohla (v tejto súv. por. napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

29. Napokon k ostatnej dovolacej námietke žalobcu procesnej povahy, týkajúcej sa nenáležitého postupu nižších súdov v súvislosti s korekciou žalobného návrhu na pojednávaní predchádzajúcim rozsudku súdu prvej inštancie, je žiaduce uviesť len to, že aj v tomto prípade odvolací súd pomerne inštruktážnym spôsobom objasnil, kedy ide (u podania robiaceho zásahy do žaloby a predovšetkým do jej petitu alebo tiež vlastného žalobného návrhu, čiže návrhu na výrok rozsudku súdu) aj podľa obsahu o zmenu žaloby (s potrebou rozhodovania o nej spôsobom normovaným do 30. júna 2016 vrátane v ustanovení § 95 O. s. p. a po takomto čase v ustanoveniach §§ 141 - 143 C. s. p.) a kedy naopak len o doplnenie (úpravu či spravenie) pôvodnej požiadavky bez naplnenia pojmových znakov zmeny žaloby (dnes inak už definovanej aj procesným právom - tu por. tiež § 140 C. s. p.). O nestotožnení sa s jeho argumentáciou v tomto prípade platí to, čo u namietanej podoby odôvodnenia rozhodnutia, teda že vadou nie je postup nezodpovedajúci predstave dovolateľa, ale len postup objektívne označiteľný za nesprávny (ktorým ale ten v prejednávanej veci nebol). Ak potom pri potvrdzujúcich rozhodnutiach odvolacích súdov len úspešné (dôvodné) napadnutie rozhodnutia odvolacieho súdu dovolaním predstavuje prekonanie obraznej vstupnej brány k brojeniu i proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie (v takýchto prípadoch nezriedka založenému na identických alebo podobných dôvodoch), namiesto je konštatovanie, že dôsledkom uplatnenia dovolacích námietok opierajúcich sa o úpravu z ustanovenia § 420 C. s. p. v tomto prípade bolo len odolanie i zmieňovanej vstupnej brány zvolenému prostriedku útoku (a takto aj bezpredmetnosť úvah na tému, či by niektorú nesprávnosť s puncom zmätočnosti nešlo vytykať aj alebo výlučne súdu prvej inštancie).

30. Pokiaľ žalobca vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 C. s. p. a to konkrétne (hoc aj bez výslovnej zmienky o tom v dovolaní) z písmena b/ takéhoto ustanovenia (podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená), dovolanie v tomto prípade bolo treba považovať za prípustné, nie však dôvodné.

31. Najvyšší súd sa síce vo svojej doterajšej rozhodovacej praxi už problematike tzv. excesu v prípadoch zásahov do osobnostných práv niekoľkokrát venoval, príležitosť poskytnúť komplexnejší pohľad na problém najmä so zreteľom k rozmanitosti možných vybočení a okruhu ich pôvodcov, ako aj k špecifčnosti a len ťažkej zovšeobecniteľnosti záverov platných pre každú jednotlivú vec ale nemal. Pretože u faktorov majúcich byť v takejto súvislosti braných do úvahy nemožno dosť dobre očakávať, že ich bude čím ďalej, tým menej, ale skôr naopak, i snahu o korektnú odpoveď na otázku nastolenú dovolaním (otázku medzi vyjadrovania sa osobami zúčastnenými trestného konania na adresu iných

osôb v rovnakom postavení) v tomto kontexte treba vnímať nie ako konečné vytvorenie priestoru pre zmieňovaný komplexnejší pohľad, ale len ako ďalší z celého radu krokov na ceste k budovaniu ustálenej a konzistentnej (vzájomne si neodporujúcej) judikatúry.

32. Doterajšie rozhodnutia najvyššieho súdu viažúce sa k problému sa týkali buď relevancie podkladov vytvorených inými orgánmi verejnej moci a ich dôkazného významu, resp. otázky právomoci súdu (tu por. rozsudky NS zo 17. júna 2013 sp. zn. 7 Cdo 257/2012 a z 29. novembra 2017 sp. zn. 8 Cdo 24/2017, oba vo veci Okresného súdu Prievidza sp. zn. 7C/203/2007) či excesu konajúceho orgánu alebo nezákonnosti rozhodnutia, čo taktiež nie je prípad v prejednávanej veci (rozsudok NS z 26. septembra 2013 sp. zn. 3 Cdo 176/2013, uverejnený v Zbierke ako R 127/2014 a uznesenie NS z 10. decembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 274/2007, uverejnené tamtiež ako R 36/2009), pokiaľ pravda nedošlo celkom k odmietnutiu zaoberať sa vecnou podstatou problému pre neprípustnosť dovolania (uznesenie NS z 29. mája 2014 sp. zn. 3 Cdo 211/2012). Prakticky jediným rozhodnutím najvyššieho súdu súvisiacim s otázkou nastolenou dovolaním v prejednávanej veci, ktorým ale priama odpoveď na položenú otázku daná rovnako nebola, je rozsudok NS z 21. januára 1994 sp. zn. V Cdo 3/94, týkajúci sa názoru vyjadreného v priestupkovom konaní (uverejnený v Zbierke ako R 36/1996), podľa ktorého právnej vety „vyjadrenie subjektívneho názoru vysloveného v rámci uplatňovania procesných práv účastníka priestupkového konania nemožno označiť za neoprávnený zásah do osobnosti občana, i keď by sa inak týkal osobnosti navrhovateľa, ak sa tak stalo spôsobom primeraným okolnostiam, za akých malo k zásahu dôjsť.“

33. V čase začatia dovolacieho konania v prejednávanej veci (13. februára 2017, v tejto súv. por. i § 156 a § 438 ods. 1 C. s. p.) ešte súčasť ustálenej judikatúry dovolacieho súdu netvorilo a (z časových dôvodov) ani nemohlo tvoriť aj uznesenie NS vo veci sp. zn. 6 Cdo 29/2017 (vydané 24. januára 2018), na zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 9. októbra 2018 prijaté na uverejnenie v Zbierke s nasledovnou právnou vetou : „Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.“ (R 71/2018). Bez ohľadu na existenciu či prijatie takéhoto rozhodnutia na uverejnenie v Zbierke však v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu niet sporu o tom, že za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nie sú považované rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, Ústavného súdu Českej republiky ani rozhodnutia tzv. prvorepublikových súdov (z obdobia rokov 1918 - 1938, publikovaného predovšetkým v tzv. Vážneho zbierke) a výstupy z rozhodovania o podobe, v akej bude v Zbierke publikované rozhodnutie NS sp. zn. 6 Cdo 29/2017 predstavujú i názor väčšiny členov občianskoprávneho kolégia NS na to, či za takúto súčasť majú byť považované rozhodnutia ÚS, ESĽP a Súdneho dvora Európskej únie (tu napokon por. zápisnicu zo zasadnutia občianskoprávneho kolégia NS konaného 9. októbra 2018 a podklady k takému zasadnutiu, najmä pôvodnú právnou vetu rozhodnutia, o ktorom je tu reč).

34. Práve v časti prameňov označených v predchádzajúcom odseku, nepovažovaných však za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale podľa názoru najvyššieho súdu väzí správne uchopenie problému tzv. excesu pri výpovedi toho, kto je braný na zodpovednosť podľa ustanovení o ochrane osobnosti, v rámci úkonov trestného konania vedeného (či už výlučne alebo aj) voči osobe cítiacej sa dotknutej na svojich osobnostných právach obsahom odznej výpovede.

35. Tak napr. ÚS pri úvahách na tému okolností vylučujúcich neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv a tiež prípadného excesu z medzí ustanovených práv a povinností uzavrel (neskrývajúc pritom čerpanie zo záverov uvedených v stanovisku občianskoprávneho a obchodného kolégia NS ČR zo 14. apríla 2010 sp. zn. Cpjn 13/2007, publikovaného v ročníku 2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 54), že „ak došlo k zásahu do osobnostných práv v rámci výkonu zákonom ustanovených oprávnení, resp. povinností (napr. výpoveď svedka alebo poškodeného), nejde o zásah

neoprávnený, pokiaľ osoba, ktorá sa takého zásahu dopustila, nevybočila z medzí takto ustanovených práv a povinností“ a „vybočením z medzí ustanovených práv a povinností je napr. aj krivá výpoveď“ (II. ÚS 497/2016).

36. NS ČR v stanovisku spomínanom v predchádzajúcom odseku tiež uviedol, že vybočením z medzí stanovených práv a povinností v súdnom konaní (a výnimkou z pravidla, že inak sa zásah do osobnostných práv v rámci výkonu zákonom stanovených oprávnení, resp. povinností považuje za oprávnený) je (s odkazmi na príslušné ustanovenia českého trestného zákona, trestného zákonníka a českého zákona o priestupkoch č. 200/1990 Zb.) krivé obvinenie, krivá výpoveď alebo priestupok (proti občianskemu spolunažívaniu) a že vybočením z plnenia zákonnej povinnosti a z využitia zákonného oprávnenia pri účastníckej výpovedi v konaní pred súdom je akékoľvek počínanie, ktoré napriek riadnemu poučeniu súdom (v zmysle § 131 O. s. p. - rozumej v občianskom súdnom konaní) a bez podnetu súdu vôbec nesúvisí s predmetom výsluchu a predmetom konania, ako aj uvedenie údajov a úsudkov, za ktorých vyslovenie bol účastník právoplatne uznaný príslušným orgánom vinným zo spáchania trestného činu alebo priestupku.

37. Napokon sú tu i rozhodnutia Najvyššieho súdu ČSR z medzivojnového obdobia, hoc aj týkajúce sa trestnoprávných postihov urážky na cti, podľa ktorých výpoveď v trestnom konaní a dokonca ani vinenie niekoho iného zo zločinu (zvlášť za stavu ich praktického vyprovokovania súdom) zásadne nie sú spôsobilými neoprávnene zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti iného. Napr. v rozhodnutí sp. zn. Kr I 55/23 zo 17. februára 1923 bolo konštatované pochybenie pri odsúdení pôvodcu závadného výroku, ak obvinený takýto výrok urobil ako svedok, dotazovaný súdom na to, či má na niekoho podozrenie a vyslovené bolo, že ak by mal i svedok byť posudzovaný rovnako ako každá iná osoba, znamenalo by to značné ochromenie vykonávania trestnej právomoci, pričom práve povinnosť svedka vypovedať pravdu viedla k jeho povinnosti na otázku sudcu svoje podozrenie prejavíť a výkonom takejto povinnosti sa nemohol dopustiť žiadneho trestného činu, osobitne nie trestného činu urážky na cti (samozrejme s výnimkou vedomého uvedenia nepravdy). Podobne v rozhodnutí sp. zn. Zm I 664/26 z 26. januára 1927 Najvyšší súd ČSR ustálil, že k zločinu nactiutrhania v zmysle § 209 trestného zákona je žiadúce, aby páchatel' niekoho u vrchnosti vinil zo zločinu, ktorý vôbec nebol spáchaný alebo bol síce spáchaný, avšak nie osobou páchatel'om menovanou, pričom v subjektívnom smere je nutnou vedomosť o nepravdivosti onoho obvinenia a nestačí len nepriamy úmysel. Ďalej uzavrel, že činy, ktoré by inak samy osebe boli urážkou na cti, nie sú trestnými, ak páchatel' konal dobromyseľne na uhájanie svojich oprávnených záujmov alebo pri výkone povinností svojho povolania, ak pritom neprekročil medze svojho práva a len vtedy, ak by páchatel' zo zlomyseľnosti alebo svojvôle vykročil z hraníc práva povedať pravdu a hájiť oprávnené záujmy, prišiel by do úvahy urážlivý ráz jeho konania a páchatel' by sa stal trestným (rozhodnutie sp. zn. Zm II 56/29 z 11. apríla 1929) a tiež to, že pre rozhraničenie výkonu oprávnenia, poskytovaného každému občanovi ustanovením § 86 trestného poriadku od konania trestného, spadajúce pod pojem § 487 trestného zákona (o urážke na cti) je významným, či a do akej miery sa kryjú údaje urobené obvineným pred úradmi s podkladmi, ktoré mal tento pre svoje údaje vo svojich zmyslových vnemoch, pričom len podstatná zhoda medzi tým, o čom udávajúci vedel a čo udal, dovoľuje úsudok o neprekročení jeho práva a nevyhnutnej miery obvinenia (rozhodnutie sp. zn. Zm I 487/29 z 26. septembra 1929).

38. Pri vyjdení zo všetkých vyššie priblížených zdrojov, nasvedčujúcich podobným úvahám ich pôvodcov o vedení hranice medzi (ešte) dovoleným a (už) netolerovateľným vyjadrovaním sa niekoho na adresu iného v konaní pred súdom a úmerne rozhodným skutkovým okolnostiam prípadu v prejednávanej veci (ohľadne zistenia ktorých medzi stranami prakticky nebolo sporu, odhliadajúc na tomto mieste od odchylného názoru žalobcu a nižších súdov na to, či žalovaný inkriminované výroky podával ako fakty) je potom podľa názoru najvyššieho súdu namieste právnu otázku nastolenú dovolaním a nepochybne významnú pre rozhodnutia nižších súdov zodpovedať v dvoch smeroch. Tým prvým je vymedzenie negatívne, sformulovateľné tak, že tzv. excesom (vybočením) z medzí oprávnení a povinností toho, kto je v trestnom konaní stíhaný ako spoluobvinený, nie je v rámci jeho výsluchu pred súdom vypovedanie na podnet súdu o skutočnostiach, o ktorých získal vedomosť od iného obvineného, pokiaľ nie je preukázané (a zodpovedajúcim trestnoprávnym postupom ustálené), žeby šlo o nepravdivú

(krivú) výpoveď s vedomím nepravdivosti vypovedaného a úmyslom tak poškodiť osobu dotknutú podstatou vypovedaného. V tomto prípade nie je rozhodujúce, či posudzované tvrdenia odzneli priamo pri vypovedaní k jednotlivým bodom obžaloby alebo až po vyzvaní vypovedajúceho súdom, či hodlá uviesť ešte nejaké ďalšie skutočnosti, nakoľko výpoveď výsluchaného pred súdom treba považovať za jeden celok a pri jej analýze z hľadiska dôkaznej užitočnosti je vecou súdu, aby rozlíšil medzi priamymi (samým vyslúchaným získanými) a inými (len sprostredkovanými) poznatkami. Druhou odpoveďou na dovolaním položenú otázku potom je zodpovedanie pozitívne, teda uzavretie, čo už - v prípadoch druhovo totožných s tým z prejednávanej veci - za tzv. exces považované byť musí a v tomto prípade má najvyšší súd za to, že niet dôvodu korigovať najmä závery reprodukované pod 36. zhora, podľa ktorých tzv. excesom je vždy krivé obvinenie (§ 174 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „starý Trestný zákon“ a § 345 ods. 1 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „nový Trestný zákon“), krivá výpoveď a krivá prisaha (§ 175 ods. 1 starého Trestného zákona a § 346 ods. 1 a 2 nového Trestného zákona) i priestupok proti občianskemu spolunažívaniu, predstavovaný verbálnym útokom na iného (§ 49 ods. 1 písm. a/, potažne i písm. c/ či d/ zákona SNR č. 372/ 1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších zmien a doplnení).

39. Pretože nižšie súdy v prejednávanej veci otázku činiacu dovolanie prípustným zodpovedali rovnakým spôsobom (nech aj samozrejme za použitia odlišnej argumentácie, ktorú nebol dôvod opakovať a ktorej leitmotívom boli popri konštatovaní nedopustenia sa žalovaným excesu najmä záver súdu prvej inštancie o nenaplnení podmienky vzniku práva domáhať sa ochrany osobnosti a súvisiacej povinnosti znášať súdom uloženú sankciu, reprezentovanej neoprávnenosťou zásahu a doplňujúci záver odvolacieho súdu o nenaplnení ani druhej podmienky, reprezentovanej objektívnou spôsobilosťou zásahu privodiť ujmu na osobnostných právach), dovolanie zotrývajúce na názore o prekročení hranice a o nesprávnosti zodpovedania pre rozhodnutia kľúčovej otázky nižšími súdmi nemohlo byť úspešným.

40. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu podľa § 448 C. s. p. zamietol.

41. Tento výsledok dovolacieho konania znamenal, že v ňom bol plne úspešným žalovaný (§ 255 ods. 1 a § 438 ods. 1 C. s. p.) a vznikol mu i nárok na náhradu trov konania. Pretože však žalovanému v dovolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, najvyšší súd mu žiadnu náhradu nepriznal (tu por. tiež R 72/2018).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.